

SAMÅKOLL

- Samarbete för Kollektivtrafikens Återhämtning
och Måluppfyllelse

Handlingsplan 2023 (-2025)

Inledning

SAMÅKOLL är ett sammanhållet arbete i regionen för att uppnå det regionala trafikförsörjningsprogrammets mål och för återhämtning efter pandemin. Det här är handlingsplanen för 2023. Det är många omständigheter som påverkar förutsättningarna, och SAMÅKOLL är en viktig del. Samverkan mellan ansvariga aktörer som tillsammans skapar resenärernas upplevelser, och samverkan med resenärer, föreningar och andra, behövs för att kollektivtrafik och andra hållbara hälsosamma färdsätt ska fånga upp ännu mer av resandet. Kollektivtrafiken är viktig för grön omstart av samhället.

Inga restriktioner har gällt under 2022 och under hösten har resandeåterhämtningen i kollektivtrafiken varit god, både i Västerbotten och resten av Sverige. Återhämtningen går över lag snabbare än förväntat. Men krig i Ukraina har orsakat ökade drivmedelspriser. Under pandemin var det minskade intäkter, och nu efter pandemin är det kostnadsökningar som orsakar kostnadsökningar för finansierarna.

Under hösten 2022 bromsade i SAMÅKOLL-arbetet in något. Det berodde på ett antal avhopp i grupperna och att en viktig aktör – Länstrafiken – hade begränsade möjligheter att delta i grupper. Några av grupperna har dock haft möten och aktiviteter. Samtidigt har det skett en omorientering inför en slags nystart av SAMÅKOLL under 2023. Handlingsplanen för 2023 speglar det.

Det regionala trafikförsörjningsprogrammet beslutades sommaren 2020 och finns på hemsidan <https://regionvasterbotten.se/kollektivtrafik>. Det finns även tryckta exemplar av trafikförsörjningsprogrammet. Dessa kan beställas via bianca.byring@regionvasterbotten.se. Trafikförsörjningsprogrammet är politiskt beslutat, och den här handlingsplanen är i sin tur fastställd av mig som myndighetschef.

Jonas Lundström
Chef kollektivtrafikmyndigheten

Innehållsförteckning

1 Handlingsplanen och SAMÅKOLL-arbetet	3
2 Konkret arbete i arbetsgrupper	3
3 Tidsperspektiv och uppföljning	4
4 Regionens roll	4
5 Arbetsgruppernas organisering och finansiering	4
6 Arbetsgruppernas inriktning under 2023	6

1 Handlingsplanen och SAMÅKOLL-arbetet

SAMÅKOLL-arbetet är en särskild satsning för återhämtning av marknadsandelar, resande och intäkter när restriktionerna släpper, och för att uppnå de politiskt beslutade målen. Det regionala trafikförsörjningsprogrammet slår fast att Region Västerbotten ska leda ett sammanhållet arbete i regionen för att uppnå målen, att den övergripande processen knoppas av i mindre arbetsgrupper, och att en handlingsplan för det sammanhållna arbetet ska tas fram. Det sammanhållna arbetet heter SAMÅKOLL. Det stärker samverkan och samarbete med resenärsperspektiv som gemensam nämnare, och kompletterar på det sättet allt annat arbete som redan pågår.

Det här dokumentet är handlingsplanen för SAMÅKOLL för 2023, med blickar mot 2024-2030. 2023 års plan är en uppdatering av 2022 års plan utifrån diskussioner med styrgrupp, några gruppdeltagare, den interna arbetsgruppen och Länstrafiken.

2 Konkret arbete i arbetsgrupper

Region Västerbotten är sammankallande för det övergripande arbetet inom SAMÅKOLL. Det konkreta förbättringsarbetet under 2023 sker både i arbetsgrupper och andra samverkansinsatser. Från 2023 och framåt är utgångspunkten att arbetsgrupper och insatser jobbar fokuserat under en period snarare än "tills vidare". Förhoppningsvis blir det då tydligare hur mycket tid en som deltagare/organisation åtar sig att lägga ned på SAMÅKOLL-gruppen/insatsen, och därmed lättare att ta ställning till och planera in. Det hindrar inte att någon grupp jobbar utan slutdatum. Även fortsättningsvis kommer vi försöka ha fokuserade gruppmöten och insatser, som känns väl värda att lägga tid på.

Arbetsgrupperna har förändrats jämfört med planen 2021.

Konkret arbete med förbättringar och samverkan pågår för närvarande med tre arbetsgrupper insatser, se de fetmarkerade nedan. Två grupper är överstrukna tills vidare: 4 och 6 eftersom det inte finns planer på att starta upp dem under 2023. Det i sin tur beror på att det nu bedöms vara bättre att fortsätta samverkan kring förnybara drivmedel och hållplatser och bytespunkter i befintliga sammanhang. Ett mål som inte täcks av någon arbetsgrupp eller insats är drivmedelsmålet.

1 Gemensam resenärssamverkan

2 Samordna kommunikation för grön omstart

3 Marknadsanpassa produkter och tjänster

~~4 Förnybara drivmedel — öka tillgång och användning (pausad)~~

5 Attraktiva ombordmiljöer

~~6 Förbättra hållplatser och bytespunkter (pausad)~~

7 Förbättra "hela resan" för personer med funktionsnedsättning

3 Tidsperspektiv och uppföljning

Tanken är att SAMÅKOLL-arbetet ska pågå åren 2021-2025. År 2025 pågår samtidigt arbete med nytt trafikförsörjningsprogram. Arbetssätt och arbetsgrupper anpassas över tid när behov och prioriteringar förändras.

Arbetet ska utvärderas i slutet av året och då revideras handlingsplanen med sikte på 2024.

Flera av trafikförsörjningsprogrammets mål följs upp årligen i samband med regionala utvecklingsförvaltningens verksamhetsplaner.

4 Regionens roll

Regionen planerar och leder det övergripande arbetet med syfte att det ska resultera i efterfrågade konkreta förbättringar och bidra väl till mål och återhämtning. Regionen sprider handlingsplanen, ordnar kunskapsdagar, är sammankallande i många arbetsgrupper och håller sig uppdaterad och sprider info om arbetsgrupper och insatser. Det är bra när en annan central organisation såsom Länstrafiken, blir sammankallande eller ledande. Regionen tar emot förslag om arbetsgrupper och insatser och ordnar in dem i SAMÅKOLL-strukturen. I alla arbetsgrupper beskriver regionen bakgrund, önskat resultat och kopplingen till uppsatta mål och återhämtning. Regionen kan också medverka i grupperna i sin funktion av kollektivtrafikfinansiär, länsplaneupprättare och andra funktioner.

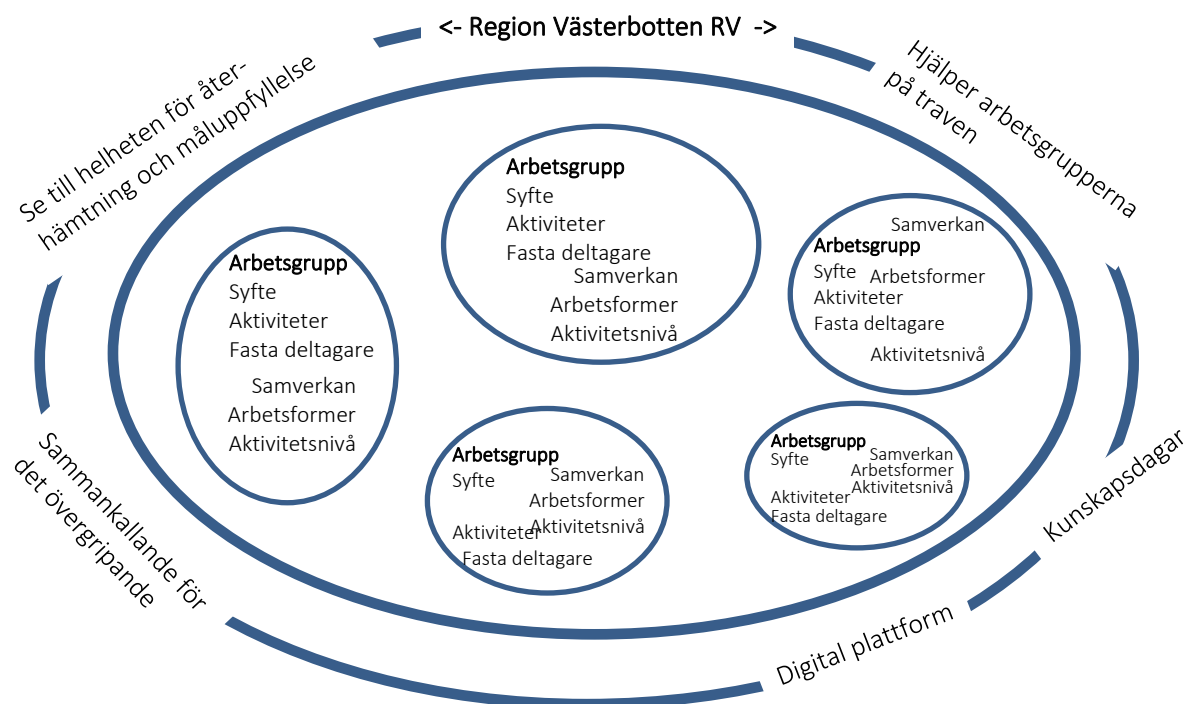
5 Arbetsgruppernas organisering och finansiering

Arbetsgrupperna kan organisera sig på olika sätt, beroende på vad som passar och föredras, och så har också skett under 2021 och 2022. Arbetsintensiteten i arbetsgrupperna och insatserna kan variera över tid. Snabba resultat och uthållighet är självklart det bästa. De administrativa delarna bör hållas på en rimlig nivå så att tid och resurser kan användas till konkreta förbättringar i första hand. Någon behöver kalla till möten och skriva anteckningar som stöd för minnet. Material sparas med fördel i den digitala plattformen i Teams. Förutom sammankallandet av gruppen är det också viktigt med god projektledning i olika insatser/förbättringar som grupperna gör.

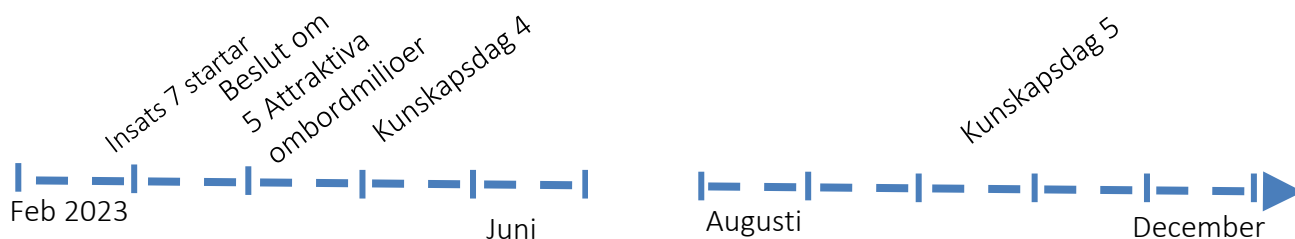
Grupperna verkar genom frivilligt samarbete. Deltagare representerar sin organisation och det är därför viktigt att deltagandet förankras i respektive organisation. I vissa organisationer kan det behövas en intern samordning av olika personers och funktioners medverkan i olika arbetsgrupper i SAMÅKOLL.

Förutsättningarna att delta kan vara olika för olika organisationer. Region Västerbotten kommer ge stöd och anpassa samverkansformerna för att underlätta för alla organisationers deltagande.

Eventuella kostnader som uppkommer i samband med de gemensamma aktiviteterna bärs av de deltagande organisationerna på lämpligt vis. Regionen, liksom andra medverkande organisationer, tar ställning till eventuella utgifter när det blir aktuellt.

I mars-maj 2023 planeras en kunskapsdag som preliminärt ger en överblick och ny kunskap om utveckling av kollektivtrafikens hållplatser och resecentrum, tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning i kollektivtrafiken, och den nya regeringens transportpolitik. Rapportering och erfarenhetsutbyte mellan grupperna. Om möjligt, anordnas dagen som hybrid digital-fysisk. Till kunskapsdagen inbjuds både de organisationer som var inbjudna tidigare, och eventuella andra som kan ha intresse för kunskapstemat. Kunskapsdagen blir därmed en form av "Kollektivtrafikens dag" för Västerbotten.

7 Arbetsgruppernas inriktning under 2023

En mer omfattande beskrivning av den ursprungliga tanken med de olika arbetsgrupperna finns i handlingsplanerna 2021 och 2022. Här redovisas nuläge och plan för 2023.

Arbetsgrupp 1 Gemensam resenärssamverkan

Tillsammans med Marknadsanpassa produkter och tjänster genomfördes en lyckad intervjuomgång med 10 resenärer under 2022. Den visade på nyttorna med djupintervjuer. Tanken är att gruppen ska bistå övriga grupper med information om vad resenärerna efterfrågar. Intervjuer kan också genomföras utifrån något annat än en arbetsgrupps behov. Planen var att genomföra två intervjuomgångar till under 2022. Det fanns dock inte förutsättningar/behov för det under hösten. Planen är att, om möjligt, aktivera gruppen igen under 2023, och jobba vidare med intervjuer. Möjligen om ombordupplevelser ifall sådan grupp startas, om hållplatser och resecentrum, eller några andra aktuella frågeställningar eller förbättringsområden.

Arbetsgrupp 2 Samordna kommunikation för grön omstart

Gruppen arbetar främst med konkreta aktiviteter utifrån behov, situationer och förslag från gruppen eller omvärlden. Under hösten 2022 tog Länstrafiken över som sammankallande och det blev en slags omstart. Länstrafiken ger ofta förslag till gemensamma satsningar till gruppen, och gruppmedlemmar lyfter också egna förslag. Under 2023 har gruppen färre möten och mer fokus på konkreta samarbeten. Under 2023 samverkas kring kollektivtrafikinformation inför och under Rally-VM, med de berörda kommunerna. Också annan eventsamverkan kan bli aktuell i gruppen, där kommunerna och näringslivet får en stor roll. Gruppen blir också ett sätt att lyfta olika besöksmål i Västerbotten, som en del i Länstrafikens samarbete med Västerbotten Experience. Spridning av byte av Tabussen.nu- och Ultra-apparna kommer troligtvis också samverkas kring i gruppen.

Arbetsgrupp 3 Marknadsanpassa produkter och tjänster - referensgrupp priser och produkter

Ett arbete kring priser och produkter kommer att ske första halvåret 2023, med utgångspunkt i slutrapporten kring priser och produkter. Arbete och förslag kommer att ske i både kort och långsiktigt perspektiv. I ett första skede kommer en mindre gruppering av arbete fram förslag till åtgärder.

Arbetsgruppen marknadsanpassade produkter och tjänster kommer att kunna fungera som referensgrupp i olika skeden av arbete med priser och produkter. Arbetsgruppens tio intervjuer som genomfördes tillsammans med arbetsgruppen "Gemensam resenärssamverkan" kring priser och produkter vidareförmedlades till konsulterna som genomförde utredningen.

Arbetet med nya appen och möjligheterna till platsbokning är fortfarande aktuella under 2023. Trängselinformation är fortsatt ett område att arbeta vidare med under 2023.

Arbetsgrupp 4 Förnybara drivmedel – öka tillgång och användning (pausad)

Arbetsgrupp 5 Attraktiva ombordmiljöer

Denna grupp startades upp under våren och sommaren 2022. Det är många aktörer som påverkar hur det blir för resenärerna ombord och det material som gruppen tog fram om hur olika steg i planering och utförande påverkar resenärens ombordupplevelse, finns sparad för framtiden. Arbetet pausades under hösten 2022 på grund av att en viktig aktör (Länstrafiken) hade förhinder att delta. Det kommer klarna under februari-mars 2023 om det finns behov och möjlighet att återstarta denna arbetsgrupp, eller om samverkan kommer ske på annat sätt. Om samverkan blir inom ramen för SAMÅKOLL, så blir det tidsbegränsat och fokuserat, med medverkan från Länstrafiken.

Arbetsgrupp 6 Förbättra hållplatser och bytespunkter (pausad)

Insats 7 Förbättra "hela resan" för personer med funktionsnedsättning

En ny insats startar – Förbättra "hela resan" för personer med funktionsnedsättning. Länstrafiken, med stöd från Region Västerbotten, håller under 2023 i en samverkansinsats för att förbättra "hela resan" för personer med funktionsnedsättning. En serie workshops med syfte att kartlägga förbättringsområden i regionbuss-, Ultra- och den särskilda kollektivtrafiken för personer med funktionsnedsättning. Detta för att så småningom kunna förbättra kravställan vid trafikupphandling. Det blir troligtvis separata workshops för funktionsnedsättningstyperna synnedsättning, hörselnedsättning, rörelsenedsättning, känslighet för vissa ämnen och miljöer, och förmågan att bearbeta, förmedla och tolka information.

Plan för utbyggnad av ledsagning

Utbyggnad av ledsagning kommer samverkas separat, utanför SAMÅKOLL. Region Västerbottens förvaltning ska under 2023 identifiera hur utbyggnaden ska gå till. Sedan tidigare finns ledsagning vid Vännäs, Vindeln, Umeå C, Bastuträsk, Jörn, Umeå busstation, Vasaplan, Umeå Östra, Umeå universitetssjukhus och Skellefteå busstation. Ledsagning finns alltså vid de stationer som länge trafikerats av både nattågstrafik och Norrtåg, samt vid fyra rena bussterminaler. Enligt trafikförsörjningsprogrammet ska ledsagning år 2030 finnas i minst en bytespunkt per kommun. De kommuner som helt saknar ledsagning vid en bytespunkt är idag Dorotea, Vilhelmina, Bjurholm, Storuman, Åsele, Lycksele, Nordmaling, Robertsfors, Malå och Sorsele. Norsjö har ledsagning i Bastuträsk men inte vid busstationen i Norsjö centralort. I Vännäs, Bastuträsk, Jörn och Vindeln gäller ledsagningen idag bara till och från tåg, även om det finns busstrafik. Utifrån de prioriterade bytespunkterna i trafikförsörjningsprogrammet (Bild 2), geografisk spridning och förekomsten av byten så vore en lämplig ordning för utbyggnad:

Börja med

Lycksele inför för buss och tåg

Vindeln finns till tåg, lägg till för buss

Dorotea inför för buss

Vännäs finns till tåg, lägg till buss

Storuman inför för buss

Nordmaling inför för buss och tåg

Sorsele inför för buss

Fortsätt med

Robertsfors inför för buss

Vilhelmina inför för buss

Malå inför för buss

Norsjö inför för buss

Åsele inför för buss

Bjurholm inför för buss